

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

PHILIP K. DICK

OMUL DIN CASTELUL ÎNALT

NAUTILUS

PHILIP K. DICK

■ OMUL DIN CASTELUL ÎNALT

Ediția a V-a

Traducere din limba engleză

MIRCEA ȘTEFANCU

Timp de o săptămână, R. Childan pândise cu nerăbdare sosirea poștei, dar prețiosul transport din Statele Munților Stâncoși nu sosisese încă. Joi dimineața, deschizând magazinul și văzând dușumeaua plină de scrisori aruncate prin fanta ușii, se gândi: azi voi avea de-a face cu un client supărat.

Își umplu o ceașcă de ceai de la automat, cu cinci cenți, luă o mătură și începu să deretice; curând, trotuarul din fața magazinului său, American Artistic Handcrafts Inc.¹, curățit lună, fu gata pentru o nouă zi. Umplu sertarul mașinii de marcat cu mărunțiș, aranjă o vază cu gălbenele proaspete și puse radioul în surdină pe un post care transmitea muzică instrumentală. Afară, pe trotuar, oameni de afaceri mergeau grăbiți, în drum spre birourile lor de pe Montgomery Street. În depărtare trecu un tramvai; Childan se opri să-l privească, încântat. Femei în rochii lungi, din mătase colorată... le privi și pe ele. Apoi sună telefonul. Se răsuci să răspundă.

- Da! zise o voce cunoscută.

Lui Childan i se strânse inima.

¹ „Obiecte de artă tradițională americană“ (n. tr.).

Respect pe... – Domnul Tagomi la telefon. A sosit posterul meu cu recrutarea în Războiul Civil¹, domnule? Vă rog să vă amintiți; mi l-ați promis în cursul săptămânii trecute.

Vorbea pe un ton aferat, repezit, nu foarte politicos și abia inteligibil.

– Nu v-am lăsat eu, domnule Childan, o sumă în acest sens? Îl voi face cadou, știți? V-am mai explicat: un client.

– Am făcut investigații extinse, începând Childan, pe propria mea cheltuială, domnule Tagomi, cu privire la lucrul promis, care, vă dați seama, nu se găsește în regiunile astea și prin urmare este...

Tagomi îl întrerupse:

– Așadar, n-a sosit?

– Nu, domnule Tagomi.

O pauză glacială.

– Nu mai pot aștepta, spuse Tagomi.

– Nu, domnule.

Childan privi morocănos prin vitrina magazinului lumina strălucitoare de afară și clădirile pentru birouri: San Francisco.

– Atunci, altceva în loc. Ce-mi recomandați, domnule Children²? Îi stâlci Tagomi numele în mod intenționat.

La auzul insultei, urechile lui Childan luară foc. Își smulse scaunul de sub el, într-o înspăimântătoare mortificare a situației. Aspirațiile, temerile și chinurile lui Robert Childan fură stârnite și ieșiră la iveală, îl invadară, împiedicându-l să vorbească. Se bâlbâi, cu mâna umezită pe receptor. Aerul din magazin mirosea a gălbenele; muzica se auzea în continuare, dar el se simțea ca și cum s-ar fi prăbușit într-o mare îndepărtată.

– Păi..., reuși să mormăie. O centrifugă pentru smântână. O mașină de făcut înghețată, de pe la 1900.

¹ Războiul civil american (1861–1865) (n. tr.).

² Childan se poate pronunța asemănător cu *children* – „copii“ (n. tr.).

Re-Mintea îi refuza să gândească. Tocmai atunci când uiți, tocmai atunci când te prostești de unul singur. Avea treizeci și opt de ani și-și amintea de zilele de dinainte de război, de celelalte vremuri. Franklin D. Roosevelt și Târgul Internațional; altă lume, mai bună.

– Aș putea aduce la dumneavoastră, la birou, diverse obiecte rare, să alegeți? murmură el.

Fu stabilită o întâlnire pentru ora 14.00. „Va trebui să închid magazinul“, realizează el când puse receptorul în furcă. Nu avea de ales. Trebuie să păstreze bunăvoința unor asemenea clienți; succesul în afaceri de ei depinde.

Cum stătea, tremurând, își dădu seama că cineva – un cuplu – intrase în magazin. Un bărbat și o femeie, tineri, amândoi chipeși, bine îmbrăcați. Ideal. Se liniști și se îndreptă ușor, zâmbindu-le profesional. Erau aplecați peste o vitrină și studiau o scrumieră încântătoare. Căsătoriți, ghici el. Locuiesc în City of the Winding Mists, în noile apartamente de lux de pe Skyline, cu vedere către Belmont.

– Bună ziua, zise el, simțindu-se mai bine.

Îi zâmbiră cu amabilitate fără pic de superioritate. Vitrinele lui, care într-adevăr erau cele mai atrăgătoare de acest gen de pe Coastă, le impuseseră oarecare respect; Childan observă asta și le fu recunoscător. Ei înțeleseră.

– Piese într-adevăr excelente, domnule, zise tânărul.

Childan se înclină spontan.

Ochii lor, plini de înțelegere și de încântare la vederea obiectelor de artă pe care el le vindea, pentru gusturile și satisfacțiile lor comune, rămaseră ațintiți asupra lui; îi mulțumeau pentru că avea asemenea lucruri pe care să le privească, să le atingă și să le examineze, să le întoarcă pe toate părțile, poate chiar fără să cumpere. „Da“, se gândi el, „știi în ce fel de magazin se află; nu-i o du-gheană cu prostioare pentru turiști: fără plăcuțe din lemn de

sequoia pe care scrie Muir Woods, Marin County, S.P.A.¹, cu zdrăngănele nostime, cercei pentru fetițe sau cărți poștale cu imaginea Podului². “Ochii fetei mai ales, mari, negri. „Ce ușor“, gândi Childan, „m-aș putea îndrăgosti de o fată ca asta. Ce tragică mi-ar fi viața atunci; ca și cum n-ar fi deja destul de rea.“ Îi studie părul negru, elegant, unghiile făcute, urechile cu găuri pentru cerceii lungi, din alamă, lucrați de mână...

- Cerceii dumitale, murmură el. Sunt cumpărați de aici, oare?

- Nu, zise ea. De acasă.

Childan dădu din cap. Nu-s obiecte de artă americană contemporană; doar trecutul putea fi reprezentat aici, într-un astfel de magazin ca al lui.

- Stați mult aici? Întrebă. La noi, în San Francisco?

- Sunt detașat pentru o perioadă nedefinită, zise bărbatul. Cu Comisia de evaluare a Proiectului privind nivelul de viață în zonele dezavantajate.

Pe față i se citea mândria, nicidecum suferința. Însă nu era mândria răcanilor neciopliți, care mestecă gumă, cu mutrele lor lacome de țărani, fâțâindu-se pe Market Street³ și holbându-se la spectacolele deocheate, la filmele sexy, căscând gura prin pasajele strâmte, prin barurile de noapte ieftine cu fotografii de blonde între două vârste, care-și țin sfârcurile între degetele lor zbârcite și rânjesc..., la locuințele mizere, răsunând de muzică gălăgioasă de jazz, înghesuite în zona fără coline din San Francisco - barăci șubrede din cutii de conserve și scânduri, care răsăriseră dintre ruine încă dinainte de a cădea ultima bombă. Nu - omul aparținea elitei. Cult, instruit, chiar mai mult decât domnul Tagomi, care în definitiv era un înalt demnitar, în Înalta

¹ Statele Pacifice ale Americii (n. tr.).

² Golden Gate Bridge (n. tr.).

³ Arteră principală, loc tradițional de promenadă, în San Francisco (n. tr.).

Misiune Comercială de pe Coasta Pacificului. Tagomi era în vârstă. Atitudinile i se formaseră în timpul Guvernului Militar.

– Ați fi dorit niște obiecte de artă etnografică americană tradițională, pentru cadouri? Întrebă Childan. Sau poate ca să vă decorați noul apartament pentru cât stați aici?

Dacă era vorba de ultima variantă... inima îi zvâcni.

– Presupunere exactă, spuse fata. Începem decorarea. Suntem un pic nehotărâți. Credeți că ne puteți ajuta?

– Da, aș putea aranja să vin la dumneavoastră acasă, zise Childan. Să iau cu mine câteva mostre, să vă pot sugera în context, după cum doriți dumneavoastră. Este, desigur, specialitatea noastră.

Își lăasă ochii în jos, pentru a-și ascunde speranța. Putea fi vorba de mii de dolari.

– Urmează să primesc o masă New England, din arțar, încheiată numai în lemn, fără cuie, de o imensă frumusețe și valoare. Și o oglindă din vremea Războiului din 1812. De asemenea, artă indigenă: câteva covoare din păr de capră, în culori vegetale.

– Eu unul, zise bărbatul, prefer arta citadină.

– Da, făcu Childan cu entuziasm. Ascultați, domnule! Am o pictură murală, din anii '30, pe lemn, patru panouri, înfățișându-l pe Horace Greeley¹, o piesă de colecție de o valoare inestimabilă.

– O, zise bărbatul cu ochi negri.

– Și un fonograf Victrola, de la 1920, montat într-o comodă lăcuită.

– O!

– Și, domnule, ascultați aici: o pictură înrămată, semnată de Jean Harlow².

¹ Ziarist și lider politic american (1811–1872) (n. tr.).

² Actriță americană din perioada filmului mut (1911–1937) (n. tr.).

Bărbatul făcu ochii mari.

- Facem aranjamentele? Întrebă Childan, prinzând corect momentul psihologic. Își scoase din buzunarul interior al hainei pixul și carnetelul.

- Am să-mi notez numele și adresa dumneavoastră, doamnă și domnule.

După ce perechea ieși agale din magazinul lui, Childan rămase, cu mâinile la spate, privind în stradă. Bucurie. Dacă toate zilele de afaceri ar fi ca asta... dar asta era mai mult decât o afacere, era succesul magazinului lui. A fost o șansă să intre într-o relație socială cu o tânără pereche de japonezi și să fie acceptat mai degrabă ca om decât ca *yankeu*, sau și mai bine, ca negustor de obiecte de artă. Da, tinerii de azi, din generația care se ridică acum..., ei, care nu-și aduc aminte de vremurile dinainte de război sau chiar de războiul însuși... erau speranța omenirii. Diferențele dintre pozițiile sociale nu aveau nicio semnificație pentru ei.

„Se va sfârși“, se gândi Childan. „Cândva. Însăși ideea de poziție socială. Nici guvernanți, nici guvernați - oameni.“

Și totuși tremura de frică, imaginându-se cum le va bate la ușă. Își examina însemnările. Familia Kasoura. Odată ajuns înăuntru, fără îndoială, i se va oferi ceai. Va face oare totul așa cum se cuvine? Va ști ce gest și ce vorbe sunt potrivite fiecărui moment? Ori se va face de rușine, ca un barbar, prin cine știe ce greșeală nefericită?

Pe față o chema Betty. „Câtă înțelegere pe chipul ei“, se gândi. „Și ce ochi blânzi, plini de simpatie.“ Desigur, chiar și în timpul scurt cât a stat în magazin, îi citise năzuințele și neîmplinirile.

Speranțele lui... se simți deodată amestecate. Ce aspirații vecine cu nebunia, dacă nu chiar sinucigașe, avea el? Dar, se știa, relațiile dintre japonezi și *yankei*, în general, erau între bărbați japonezi și femei *yankee*. Asta... ideea îl făcu să-și piardă curajul. Și mai era și

măritată. Își goni din minte procesiunea gândurilor involuntare și începu să deschidă preocupat poșta de dimineață.

Descoperi că încă îi tremurau mâinile. Apoi își aduse aminte de întâlnirea de la ora 14.00, cu domnul Tagomi; în acel moment, mâinile încetară să-i mai tremure și nervozitatea i se transformă în hotărâre. „Trebuie să fac o propunere acceptabilă“, își spuse. „Unde? Cum? Ce? Un telefon. Ponturi. Abilitate în afaceri.“ Să facă rost de un Ford 1929 perfect recondiționat, inclusiv capotă din material textil (negru). Un avion trimotor de poștă, original, nou-nouț, ambalat cu totul, descoperit într-un hangar din Alabama etc. Să scoată la iveală capul mumificat al domnului B. Bill¹, cu tot cu fire de păr alb, senzațional produs artizanal american. Să facă să circule reputația mea de fin cunoscător prin tot Pacificul, nelăsând deoparte nici Home Islands².

Ca să se inspire, își aprinse o țigară cu marihuana, excelenta marcă Land-O-Smiles.

În camera lui de pe Hayes Street, Frank Frink stătea întins în pat, întrebându-se cum să se scoale. Soarele strălucea prin jaluzele peste mormanul de haine căzute pe dușumea. Ca și ochelarii. Să calce pe ele? „Să încerc să ajung la baie pe cealaltă rută“, se gândi. „Târâș sau de-a rostogolul?“ Îl dureau capul, dar nu era trist. „Nu te uita niciodată înapoi“, hotărî. Ora? Ceasul de pe servanță arăta 11.30! Doamne! De-ar mai putea rămâne...

„Sunt concediat“, se gândi.

Ieri, o făcuse lată la fabrică. Vorbise gura fără el în fața domnului Wyndam-Matson, care avea o față turtită ca o farfurie și un nas à la Socrate, inel cu diamant și fermoare din aur la

¹ Buffalo Bill (1848–1917), figură legendară americană, țintaș reductibil (n. tr.).

² Japonia (n. tr.).

prohab. Cu alte cuvinte, o putere. Un tron. Gândurile lui Frink o luară razna, amețite.

„Da“, se gândi, „acum mă vor pune pe lista neagră; cunoștințele mele practice n-au nicio valoare – n-am nicio căutare. Cincisprezece ani de experiență. Duși pe apa sâmbetei.“

Iar acum va trebui să se prezinte la Comisia de Atestare a Muncitorilor pentru a i se revizui încadrarea. Cum el nu fusese niciodată în stare să înțeleagă relațiile lui Wyndam-Matson cu pinocii – guvernul-marionetă de la Sacramento, format din albi – nu-i putea aprecia fostului lui patron puterea de a influența adevărata autoritate, pe japonezi. C.A.M.¹ era administrată de pinoci. Ar avea de-a face cu patru sau cinci mutre dolofane de albi între două vârste, care se supun ordinelor lui Wyndam-Matson. Dacă nu reușea să obțină atestarea acolo, trebuia să-și facă drum la una dintre Misiunile Comerciale de Import-Export din Tokyo, care avea ofițeri pretutindeni în California, Oregon, Washington și în părțile din Nevada incluse în Statele Pacifice ale Americii. Iar dacă acolo rata cu succes pledoaria...

Își făcea planuri peste planuri, stând întins pe pat și privind la vechea lustră din tavan. Se putea, de pildă, strecura dincolo, în Statele Munților Stâncoși. Dar acestea erau în relații destul de bune cu S.P.A. și ar putea fi extrădat. Dar în Sud? Corpul i se scutură de oroare. Uh! Asta nu! Ca alb, ar avea spațiu din belșug, chiar mai mult decât are aici, în S.P.A. Dar... lui nu-i trebuia genul ăla de spațiu.

Și, cel mai rău, Sudul avea o sumedenie de legături economice, ideologice și Dumnezeu știe mai de care, cu Reich-ul. Iar Frank Frink era evreu.

Frank Frink era numele lui original. Se născuse pe Coasta de Est, în New York, iar în 1941, imediat după colapsul Rusiei, fusese

¹ Comisia de Atestare a Muncitorilor (n. tr.).

înrolat în armata Statelor Unite ale Americii. După ce japonezii luaseră Hawaii, fusese trimis pe Coasta de Vest. Când s-a sfârșit războiul, era acolo, de partea japoneză a liniei de demarcație. Și tot aici se afla și azi, după cincisprezece ani.

În 1947, în Ziua Capitulării, o luase razna, mai mult sau mai puțin. Urându-i pe japonezi așa cum îi ura el, jurase să se răzbune; își îngropase armele din dotare la trei metri sub pământ, într-o pivniță, înfășurate și unse bine, pentru ziua când avea să se ridice, împreună cu ai lui. Oricum, timpul avea darul să vindece multe, fapt pe care nu-l pusese la socoteală. Când se gândea acum la imensa baie de sânge, la epurările pinocilor și ale stăpânilor lor se simțea ca și cum, răsfoind un album pătat de timp, din vremea liceului, ar fi dat peste consemnarea aspirațiilor adolescenței sale. Frank „Peștișorul de aur“ Frink va fi paleontolog și făgăduiește să se însoare cu Norma Prout. Norma Prout era *schönes Mädchen*¹ și el făcuse legământ să se însoare de-adevăratelea cu ea. Toate acestea erau acum al naibii de departe, la fel de departe ca a-l asculta pe Fred Allen² sau a vedea un film cu W. C. Fields³. Din 1947 înapoi, probabil că văzuse sau vorbise cu șase sute de mii de japonezi, dar dorința de a-l lovi pe vreunul dintre ei sau pe toți nu se materializase vreodată, după primele câteva luni. Pur și simplu nu mai avea niciun rost.

„Dar, ia stai.“ A fost unul, un oarecare domn Omuro, care obținuse cu bani controlul asupra unei mari părți a proprietăților de închiriat din San Francisco, zona centrală, și care fusese pentru un timp proprietarul locuinței lui Frank. Era o scârbă. Un rechin, care nu făcuse niciodată reparații, micșorase din ce în ce

¹ „Fetiță drăguță“, în limba germană în original (n. tr.).

² Actor și cântăreț american (1894–1956), în vogă în anii '30 (n. tr.).

³ Actor american (1879–1946) de teatru și film, considerat a fi cel mai mare comediant al lumii (n. tr.).

Respect mai mult spațiile de locuit, crescuse chiriile... Omuro îi sărăcise pe cei sărmani, mai ales pe foștii militari aproape lefteri, rămași șomeri în timpul crizei de la începutul anilor '50. Oricum, una dintre Misiunile Comerciale japoneze îi tăiasă lui Omuro capul pentru lăcomia lui. Iar acum, nimeni nu mai îndrăzneă să încalce asprele, rigidele, dar justele legi civile japoneze. Era mândria incoruptibilității oficialităților de ocupație japoneză, în special a celor care veniseră după căderea Guvernului Militar.

Evocând cinstea colțuroasă, plină de stoicism a Misiunii Comerciale, Frink se simți mai liniștit. Chiar și Wyndam-Matson putea fi înlăturat, ca o muscă gălăgioasă. Cât e el de patron la W.-M. Corporation¹. Cel puțin, așa spera. „Cred că am încredere în chestia asta cu Alianța Co-Prosperității Pacifice“, își spuse. Ciudat. Privind înapoi către zilele de început... atunci păruse o păcăleală sigură. Propagandă goală. Acum însă...

Se ridică din pat și-și găsi, șovăitor, drumul spre baie. În timp ce făcu duș și se bărbieri, ascultă la radio știrile de la miezul zilei.

„Să nu ne batem joc de efortul depus“, zicea radioul, tocmai când el închidea apa caldă.

„Nu, nu ne vom bate“, se gândi Frink cu amărăciune. Știa el despre ce fel de efort vorbeau la radio. Totuși, era ceva hazliu în asta, imaginea nemților greoi și țâfnoși plimbându-se pe Marte, prin nisipul roșu pe care nu mai călcăse picior de om. Săpunindu-se pe obraji, Frink începu să scandeze o satiră adresată sieși: *Gott, Herr Kreisleiter. Ist dies vielleicht der Ort wo man das Konzentrationslager bilden Kann? Das Wetter ist so schön. Heiss, aber doch schon...*

Radioul spunea: „Civilizația Co-Prosperității trebuie să se oprească și să cumpănească dacă nu cumva în încercarea noastră de a asigura o echilibrare a îndatoririlor și obligațiilor reciproce

¹ Wyndam-Matson Corporation (n. tr.)

cuplate cu remunerațiile...” „Limbaj tipic pentru ierarhia conducătoare”, observă Frink. „...nu am scăpat din vedere scena viitorului, pe care se vor desfășura afacerile omului, fie el nordic, japonez, negroid...” Și o ținut tot așa.

Îmbrăcându-se, își rumegă încântat satira: „Vremea este *schön*¹, atât de *schön*. Dar n-am ce respira.”

Oricum, era cert faptul că Pacificul nu făcuse nimic pentru a coloniza alte planete. Fusese implicat – sau mai degrabă târât – în Africa de Sud. În timp ce nemții îi dădeau zor cu enormele sisteme robotizate de construcție spațială, japonezii încă mai ardeau junglele din interiorul Braziliei, înălțând blocuri de apartamente, cu opt niveluri, din cărămidă, pentru foștii vânători de capete. Până să lanseze japonezii prima lor navă spațială, nemții vor ține în mână întregul sistem solar. În vremurile ciudate de demult, din cărțile de istorie, nemții o zbârciseră, în timp ce restul Europei își desăvârșea imperiile coloniale. „Oricum”, reflectă Frink, „de data asta nu mai aveau să rămână de căruță; își învățaseră lecția.”

Apoi se gândi la Africa și la experimentele naziste de acolo. Iar sângele i se opri în vene, ezită și, în cele din urmă, își relua curgerea.

Ruina aceea uriașă și pustie.

Radioul zicea: „...trebuie, oricum, să ne mândrim cu accentul pus de noi pe nevoile fundamentale fizice ale popoarelor de pretutindeni, pe aspirațiile lor spirituale care trebuie să fie...”

Frink închise radioul. Apoi, mai calm, îl deschise iar.

„Cristos e în budă”, se gândi. „Africa. Pentru spiritele triburilor moarte. Nimicite pentru a face un teritoriu de... ce? Cine știa? Poate nici măștrii arhitecți din Berlin nu știau. O adunătură de roboți, construind și trăgând aiurea clopotele. Construind? Dărâmând la pământ. Căpcăuni scoși dintr-o expoziție paleontologică, având

¹ „Frumoasă” în limba germană în original (n. tr.)

drept sarcină să facă din țeasta dușmanului o cupă, din care întreaga familie să scobească cu hărnicie conținutul – creierii cruzi – ca să-l mănânce. Apoi, unelte folositoare din ciolane. Chibzuită treabă, să te gândești nu numai să-i mănânci pe oamenii care nu ți-au plăcut, ci să-i mănânci chiar din propriile lor cranii. Tehnicienii de frunte! Omul preistoric în halat alb, steril, de laborator, în laboratorul unei universități din Berlin, experimentând la ce ar putea folosi craniul, pielea, urechile, grăsimea altor oameni. *Ja, Herr Doktor*. O nouă utilizare pentru degetul mare de la picior; vezi bine, încheietura se poate folosi ca mecanism de acționare rapidă a brichetei. Acum, numai dacă Herr Krupp ar putea-o produce în cantitatea...

Gândul îl îngrozi: uriașul canibal din vechime, sub-uman, proliferând acum, conducând lumea încă o dată. „Ne-a luat un milion de ani să scăpăm de el“, se gândi Frink, „ca acum să revină. Și nu numai ca adversar... ci ca stăpân.“

„...putem deplânge...“, spunea radioul – vocea burticilor galbene din Tokyo. „Doamne“, se gândi Frink; „și noi le spuneam maimuțe creveților ăstora civilizați, cu picioare strâmbe, care ar face aragaze numai ca să-și topească nevestele în ceară de sigiliu.“ „...și am și deplâns adeseori, în trecut, înfiorătoarea irosire de vieți omenești în această luptă plină de fanatism, care pune cea mai mare parte a oamenilor complet în afara comunității legale.“ Ei, japonezii, erau atât de tari în legi. „...pentru a cita un sfânt apusean cunoscut tuturor: La ce i-ar folosi unui om să câștige întreaga lume dacă în schimb își pierde sufletul?“ Radioul se opri; Frink, făcându-și nod la cravată, se opri și el. Era abluțiunea de dimineață.

„Trebuie să mă împac cu ei azi“, își dădu el seama. „Pus sau nu pe lista neagră, să părăsesc teritoriile controlate de japonezi și să mă azvârl în Sud sau în Europa – oriunde în Reich – pentru mine ar însemna moartea. Va trebui să ajung la o înțelegere cu bătrânul Wyndam-Matson.“